

o. Maurizio Vigani OCD

STAĆ PRZED OBLICZEM BOGA ŻYWEGO

W SZKOLE MODLITWY
PROROKA ELIASZA

FLOS CARMELI

Poznań 2021

© Copyright by Flos Carmeli 2021 – wydanie I

© Copyright by Mimep-Docete – Padri Carmelitani – 2000

Tytuł oryginału:

I QUADERNI DI P. MAURIZIO,

L'orazione mentale alla scuola del profeta Elia

Tłumaczenie:

Agnieszka Brojek

Redakcja:

Aleksander Szczukiecki OCD

Imprimi potest

Jan Piotr Malicki OCD, Prowincjał

Warszawa, dnia 08.11.2021, L.dz. 126/P/2021

Nihil obstat

Paweł Placyd Ogórek OCD, Cenzor

Imprimatur

bp Grzegorz Balcerek, Wikariusz Generalny

Poznań, dnia 05.11.2021, N. 6705/2021

Wydawca

Flos Carmeli Sp. z o.o.

Wydawnictwo Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych

ul. Działowa 25 | 61-747 Poznań | tel.: 61 856 08 34

e-mail: wydawnictwo@floscarmeli.pl

www.floscarmeli.pl

ISBN 978-83-66504-47-9

*Któż jest tym,
który zaryzykuje swoje życie,
by zbliżyć się do Mnie
(por. Jr 30,21)*

*Zbliżanie się do Boga jako pragnienie
czynnego upodobnienia się
oznacza utratę samego siebie!
(o. Maurizio od Dzieciątka Jezus)*

אֵלִיָּהוּ הַתְּשֻׁבִי

Eliasz z Tiszbe

KRÓTKA BIOGRAFIA ELIASZ, PROROK OGNIĄ

Od początku swojego istnienia w Ziemi Świętej Karmel uznawał Eliasza za Przewodnika, duchowego Ojca i inspiratora. Był on urzeczywistnieniem ideału: kontemplacji połączonej z apostołskim zapalem. W herb Zgromadzenia wpisane jest płomienne zawołanie Eliasza: „Żarliwością rozpałem się o chwałę Pana, Boga Zastępów”. Pochylony ku ziemi, z twarzą wtuloną między kolana, klęcząc bądź oddając pokłon, Eliaz kontempluje Jahwe, Nieskończonego, Wszechmocnego, Wszechmiłującego. W swoim doświadczeniu Boga niespodziewanie Eliaz rozpala się. „Następnie powstał Eliaz, prorok jak ogień, a słowo jego płonęło jak pochodnia” (Syr 48), czyny zaś jego żarliwe przydawały chwały Bogu. W obliczu ofiary Eliasza spadł ogień z nieba i strawił wszystko w obecności fałszywych proroków i ich nieistniejących bożków.

Stać i iść, siadać i wstawać, podwójny rytm Karmelu. Stać, by medytować, napełniać się Bogiem, rozpalać Miłością; wstawać i iść, aby głosić Dobrą Nowinę o Zbawieniu i rozpowszechniać ją w świecie pełnym zwątpienia i obojętności. Usiąść, przykucnąć jak Maryja w Nazarecie, kiedy przyjmuje Słowo Ojca. Jednak również i ona błyskawicznie podnosi się i spieszy do kuzynki Elżbiety, by wraz z nią cieszyć się Bożym darem. Trwać w modlitwie jak Apostołowie z Maryją w Wieczerniku. Nagle zstępuje Duch Święty, ukazują się „języki jakby z ognia... i wszyscy zostają napełnieni Duchem Świętym” (Dz 2,2). Następnie powstają i rozpoczynają swoją wielką misję w świecie, aż do najodleglejszych granic ziemi i czasu.

Tym, co uderza w Eliaszu, jest *intensywność modlitwy i doskonałość jego wiary.* Apostoł Jakub wskazuje go jako modlitewny wzór: „*Wielką moc posiada wytrwała modlitwa sprawiedliwego. Eliasz był człowiekiem podobnym do nas i modlił się usilnie, by deszcz nie padał, i nie padał deszcz na ziemię przez trzy lata i sześć miesięcy. I znów błagał, i niebiosy spuściły deszcz, a ziemia wydała swój plon*” (Jk 5,16-18). Idąc za przykładem Eliasza, Karmel powinien wstawiać się za swia-

tem i dbać o to, by płomień ducha modlitwy nie zgasł w Kościele.

Kolejną rzeczą, jaka zadziwia u Eliasza, jest jego *wędrówka przez pustynię* – prawdziwy maraton, podczas którego prorok ścigany jest przez sługi podstępnej Izebel. Tułaczka trwa dopóty, dopóki również i on, ów gigant, nie ukaże nam swojej słabości i desperacji (jakże bliski jest nam wtedy!). Jednak anioł Boży karmi go niebiańskim chlebem i wodą życia. Wzmocniony Eliazsz kontynuuje swoją wędrówkę ku górze Horeb, gdzie doświadczy przejścia Boga, nie w wichurze ani w ogniu, nie w trzęsieniu ziemi, lecz w łagodnym powiewie. W ciszy świata i serca. Uczniowie Eliasza – Karmelici powinni zawsze chronić uszy i serce przed podstępną wrzawą, *by w ciszy i samotności dostrzec subtelne pojawienia się Boga* tworzące porozumienie, więź, która umacnia i kieruje apostoła ku ludziom – jego braciom.

Nie mówi się o śmierci Eliasza. Porywa go ognisty wóz zaprzężony w ogniste rumaki. Jego płomień zaś trwa w sercu Teresy z Ávila, Jana od Krzyża, Teresy od Dzieciątka Jezus i wielu innych.

Eliasz kontynuuje swoje wołanie do dzisiejszego świata: „Skoro Pan jest prawdziwym Bogiem, Wszechjednością, podążajcie za nim! Jak długo trwać będziecie niepewni i rozdarci pomiędzy Tym, który jest Pełnią, Chrystusem Synem Bożym prawdziwie zmartwychwstałym, Tym, który żyje na wieki wieków a waszymi niedorzecznymi błahostkami: pieniędzmi, władzą, rozkoszą, modą, karierą, wygodnym życiem? Po cóż gonić za kłamstwem i uludą, spełnieniem, które nie daje spełnienia, rzeczami, które skrywają jedynie nicość?”.

Święty Jan od Krzyża powiedziałby: „O, Dusze wezwane, by ujrzeć i miłować Boga, który jest Prawdą i Życiem, powołane, by posiąść Nieśkończoność, czegoż pragniecie? Wasze żądania to nędza, pragnienia – marność i niegodziwość! Ten, którego kontemplujesz na górze Tabor, zstąpił, by dać ziemi ogień. Trzeba, by świat nim zapłonął. W przeciwnym razie pomrzemy wszyscy z wielkiego zimna”.

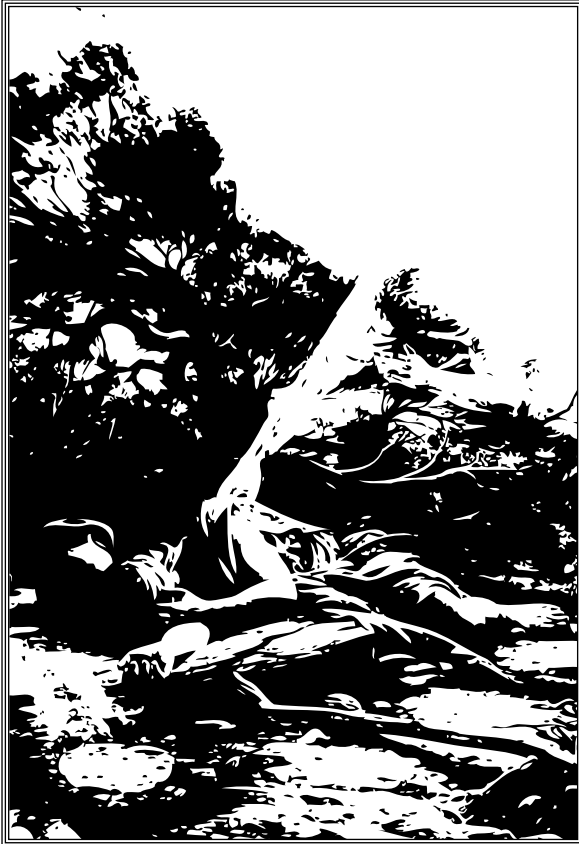
o. Filippo Bettati OCD

OD WYDAWCY

Książka zawiera konferencje o. Maurizio Vighi OCD, które duchowny wygłaszał, spisywał i uzupełniał przez wiele lat, ale które w wersji książkowej nie były wydane za jego życia. Sam autor nie mógł więc im nadać pełnego kształtu, odpowiadającego potrzebom i wymaganiom, jakie stawia książka. Tekst nie zawiera więc typowego wstępu i zakończenia autorskiego. Zapisane konferencje są bliższe językowi mówionemu niż pisanemu.

Redakcji konferencji i notatek o. Maurizio dokonali ojcowie Karmelici Bosi z Prowincji Lombardzkiej. Nie trzeba dodawać, że notatki nie zostały zrewidowane przez autora. Jednakże czytając je, wiadomo, że ma się przed sobą tekst, który ilustruje pasję o. Maurizio do życia modlitwą i przyjaźnią z Bogiem. Liczymy, że te konferencje pomogą każdemu czytelnikowi, który pragnie wzrastać dzięki modlitwie.

Obszerniejszy życiorys o. Maurizio Vigani OCD umieściliśmy w książce: *Modlitwa – relacją przyjaźni z Bogiem, w szkole modlitwy św. Teresy od Jezusa*, Flos Carmeli, Poznań 2021.

Rozdział 1.

ELIASZ I SŁOWO BOGA

Prorocka działalność Eliasza jest ściśle związana ze słowem Boga. Wystarczy sporządzić następującą listę, aby zrozumieć wagę jego działania:

A. Rzekł Eliasz...

„nie będzie w tych latach ani rosy, ani deszczu, *dopóki nie powiem*” (1 Krl 17,1);

„Potem *Pan* skierował do niego *to słowo*” (1 Krl 17,2);

„Poszedł więc, aby uczynić według rozkazu Pańskiego” (1 Krl 17,5);

„Wówczas *Pan* skierował do niego *to słowo*” (1 Krl 17,8);

„Dzban mąki nie wyczerpał się i baryłka oliwy nie opróżniła się *według obietnicy, którą Pan wypowiedział przez Eliasza*” (1 Krl 17,16);

„A wtedy ta kobieta powiedziała do Eliasza: «Teraz już wiem, że naprawdę jesteś mężem Bożym i *słowo Pańskie* w twoich ustach jest prawdą»” (1 Krl 17,24).

B. „Pan skierował do Eliasza to słowo” (1 Krl 18,1);

„Niech dziś będzie wiadomo, że Ty jesteś Bogiem w Izraelu, a ja Twój sługa *na Twój rozkaz* to wszystko uczyniłem” (1 Krl 18,36).

Zauważmy, jak pięknie splatają się słowa Boga i *słowa Eliasza*. W taki sam sposób powiedzieć można:

- ▶ słowo Boga
- ▶ słowo Eliasza
- ▶ słowo Pana wypowiedziane za pośrednictwem Eliasza.

Jest to to samo słowo, które, wychodząc od Boga, dociera do proroka i, za jego pośrednictwem, staje się częścią historii. W ten sposób wyznaczyć można drogę „słowa” – od jego narodzin aż do wypełnienia. Otrzymałszy łaskę Bożego słowa Eliasz zyskał też udział w Bożej mocy i w Bo-

żych prerogatywach. Można tu w pewien sposób zmierzyć stopień bliskości Eliasza z jego Bogiem.

Oto prorocza ostoja. Eliazs zdaje się „być” i „istnieć” wyłącznie jako słowo Boga umieszczone w proroczych słowach.

Ograniczmy się do kilku przykładów: dopóty, dopóki istnieją słowa do prorokowania, istnieje Eliazs. Potem znika... tak samo, jak pojawił się, by mówić *formułami pojawienia się* słowa, zgodnie ze schematem polecenie-wykonanie. Wszystko to, co się dzieje i ma się wydarzyć, to:

- ▶ słowo-pojawienie się
- ▶ bycie i istnienie
- ▶ życie i śmierć
- ▶ deszcz i susza
- ▶ krótko mówiąc: wszystko to należy do Eliazsa i jego profetycznej mocy.

Eliazs wskrzesza syna wdowy z Sarepty i oddaje go matce. Reakcja kobiety budzi zdziwienie! Nie wyraża:

- ▶ żadnej radości

- ▶ ani wdzięczności
- ▶ ani też głośnego świadectwa dokonanego cudu.

Opowieść ogranicza się do stwierdzenia, że kobieta jest przekonana, iż prorok Eliasz jest mężem Bożym i że słowo Pańskie jest prawdą w jego ustach.

Zgodnie z ogólnym przekonaniem, prorok, jeśli nie jest słowem Boga, jest niczym. A skoro dla słowa Pana nie ma rzeczy niemożliwych, czemuż zatem mielibyśmy być zaskoczeni potęgą Boga? Zaskakiwać może jedynie to, że człowiek potrafi to słowo przyjąć – pomimo całej swojej ludzkiej słabości – i pozwolić, by to słowo wyraziło cały zawarty w nim boski potencjał.

Odkrywamy w ten sposób prawdziwą wielkość Tiszbity: człowieka, który stał się „Bożym słowem” dla dobra ludu Izraela i innych ludów (eliański ekumenizm).

Formuła zapowiedzi: *to mówi Pan...* jest niezwykle częsta w ustach proroków. Wyraża ona głę-

boką więź istniejącą pomiędzy duchem proroka a Bożym Duchem.

Nie zapominajmy refrenu Drugiej Księgi Królewskiej, który niestrudzenie potwierdza, że słowo Eliasza wypełniło się:

„Oto słowo Pana, które wypowiedział przez sługę swego Eliasza z Tiszbe” (2 Krl 9,36);

„Zrozumieścież nareszcie, że nic ze słowa Pana [...] nie przepadnie. Pan wykonał to, co powiedział przez sługę swego, Eliasza” (2 Krl 10,10);

„... według słowa, które Pan wypowiedział do Eliasza” (2 Krl 10,17).

Dlatego Eliazs wydaje się być:

- ▶ ustami Pana: tak głęboka jest więź łącząca go z Bogiem
- ▶ jego słowa są tak pewne, jak słowa Boga
- ▶ Bóg jest źródłem wszystkiego: prorok nie jest niczym innym jak wodą wytryskującą z tego źródła.

Podobną logikę odnajdujemy w pochwaleniu Eliaza z Mądrości Syracha:

„Następnie powstał Eliasz, prorok jak ogień, a słowo jego płonęło jak pochodnia. [...]

Słowem Pańskim zamknął niebo [...] Ty, który ze śmierci wskrzesiłeś zmarłego i słowem Najwyższego wywiodłeś go z Szeolu” (Syr 48,1n).

Słowo Boga jest przywoływane na tym samym poziomie, co słowo Eliasza, a to za sprawą pewnego paralelizmu: „ogień” to osoba, „pochodnia” – słowo. Jest to słowo Pana (Syr 48,3), słowo Najwyższego (Syr 48,5), ale to samo słowo towarzyszy również prorokowi w jego czynach.

Krótko mówiąc, słowo jest jednocześnie:

- ▶ słowem proroka
- ▶ słowem Najwyższego Pana
- ▶ działającego w Eliaszu.

Słowo Jahwe:

- ▶ wprawia w ruch proroka (1 Krl 17,2-8)
- ▶ wyraża się poprzez niego (1 Krl 17,14-16)
- ▶ wypełnia się poprzez jego działanie (1 Krl 17,16-24).

Jeśli w świetle tego obrazu ponownie przeczytamy wyrażenie „*dopóki nie powiem*” (1 Krl 17,1) które przewodzi całemu kompleksowi narracyjnemu (1 Krl 17,19), zauważymy, jak temat ten spleta się z dwumianem susza-deszcz (tamże).

Cała struktura narracyjna zdaje się mówić, że tak, jak prorocstwo Eliasza wypełniło się poprzez rozmnożenie oliwy i mąki oraz wskrzeszenie syna wdowy z Sarepty, podobnie stanie się w przypadku suszy i deszczu. I wszystko staje się oczywiste!

U Eliasza wyróżnić można następujące cechy Bożego słowa:

A. *Dokonyje ono cudów*: daje prorokowi udział w Bożej mocy:

- ▶ przywraca życie synowi wdowy
- ▶ powoduje rozmnożenie żywności
- ▶ otwiera i zamyka niebo
- ▶ sprawia, że ogień zstępuje z nieba.

Wyraźnie zauważalna jest tu judajska doktryna kluczy. Zostają one powierzone Eliaszowi w wielkiej obfitości, a to przez jego prawość.

B. *Jest słowem ognia* a, skoro takim jest, ten kto znajduje się blisko ognia:

- ▶ płonie i spala się ze względu na własną odmiennność (por. prorocy Baala, żołnierze...)
- ▶ sam staje się ogniem, o ile jest do niego podobny i wykazuje zdolność do utożsamiania się z nim.

Pismo Święte z upodobaniem tego, kto dostrzegł pewną szczególną cechę, powtarza, iż Eliasz:

- ▶ jest prorokiem jak „ogień”
- ▶ jego słowo płonie jak „pochodnia”
- ▶ sprawia, że trzykrotnie zstępuje „ogień”
- ▶ znika w wirze „ognia”
- ▶ zostaje porwany przez „ognisty wóz”.

C. *Stanowi ono źródło zapału:* działanie Eliasza wynika z zapału i z jego słowa; ma to miejsce pod dwoma względami:

- ▶ wobec Boga: Eliaz żyje zazdrością, jaką Bóg żywi względem swojego ludu
- ▶ wobec ludu: Eliaz płonie zapałem, albowiem lud nie odwzajemnia troski i miłości Jahwe, czym sprowadza na siebie groźbę surowych kar (por. susza, głód, śmierć...).

D. *Jest słowem teologicznym.* Warto zauważyć, że:

- ▶ prorok Eliaz w najwyższym stopniu docenia milczenie Jahwe podczas spotkania na górze Horeb, a jednocześnie
- ▶ szydzi i wytrwale walczy z milczeniem Baala, który pomimo usilnych błagań swoich wyznawców pozostaje niewzruszony i nie odpowiada na wezwania. Jego milczenie zostaje obnażone i pozbawione jakiegokolwiek znaczenia teologicznego.

Eliasz jest przekonany, że jedynie Bóg, który ocala za pośrednictwem słowa, może ocalić również milczeniem.

Jest to słowo silne, zdolne sprowadzić suszę na łąki i lasy Karmelu (por. Am 1,2), będące zarazem łagodną i przyjazną ciszą.

Uwaga wyjaśniająca

Literatura hebrajska uznaje Eliasza za taumaturga¹, ponieważ jest on mężem sprawiedliwym.

Eliasz poprosił o *klucz* – władzę nad deszczem – i otrzymał go:

„Potem Pan skierował do niego to słowo: *Odejdź stąd i udaj się na wschód, aby ukryć się przy potoku Kerit, który jest na wschód od Jordanu [...] Lecz po upływie pewnego czasu potok wysechł, gdyż w kraju nie padał deszcz*” (1 Krl 17,2-7).

„A skoro Pan ujrzał cierpienie świata (spowodowane suszą), rzekł, jak napisano: *Wstań! Idź do Sarepty*” (1 Krl 17,8-9).

¹ Taumaturgia (gr. θαῦμα thaŭma – cud i ἔργον érgon – czyn, działanie, moc) – zdolność czynienia cudów, cudotwórstwo. Osoba posiadająca te zdolności nazywana jest taumaturgiem (przyp. red. pol.).

Napisane jest również:

„Po tych wydarzeniach zachorował syn tej kobiety, będącej głową rodziny” (1 Krl 17,17).

Eliasz poprosił o klucz – moc wskrzeszania umarłych – jednak odpowiedziano mu:

„Trzy klucze nie zostały [nigdy dotąd] powierzone żadnemu z posłanych, to znaczy: klucz płodności, klucz deszczu i klucz wskrzeszania umarłych”².

Chodzi tu o tak zwaną *doktrynę kluczy* (= *mocy, władzy*), która mówi nam o:

- ▶ znaczeniu postaci Eliasza
- ▶ jego wyższość nad innymi prorokami
- ▶ prawość jego życia
- ▶ jego przyjaźń z Bogiem
- ▶ sile jego modlitwy.

² Talmud Babiloński, *Sanhedryn* 113a.

SPIS TREŚCI

Krótką biografia: Eliaz, prorok ognia - - - - -	7
Od wydawcy - - - - -	11
Rozdział 1.	
Eliaz i słowo Boga - - - - -	13
Rozdział 2.	
Stać przed obliczem Boga żywego - - - - -	25
Rozdział 3.	
Eliaz i modlitwa wstawiennicza - - - - -	39
Rozdział 4.	
Modlitwa proroka Eliasza i proroków Baala - - - - -	57
Rozdział 5.	
Eliaz i wytrwała modlitwa - - - - -	65
Rozdział 6.	
Eliaz i spotkanie z Bogiem na górze Horeb - - - - -	73
Rozdział 7.	
Kult Eliasza, proroka - - - - -	79